

об'єднання зусиль та підтримки держави. Одне можна сказати напевно – це саме той шлях, по якому нам необхідно рухатись, якщо ми хочемо інтегруватися у глобальний інформаційний простір.

Джерела:

1. RDA Toolkit [Electronic resource] : Resource Description and Access : [Website] / American Library Association, Canadian Library Association, and CILIP: Chartered Institute of Library and Information Professionals. – с 2010. – Access Mode: <http://www.rdatoolkit.org/> .
2. Tillett B. B. The International Development of RDA: Resource Description and Access // Alexandria. – 2013. – V. 24. – №. 2. – С. 1-10.
3. Бахтурина Т. А. Новый интеллектуальный продукт в сфере каталогизации: Правила RDA «Описание ресурса и доступ»/ Т. А. Бахтурина // Научные и технические библиотеки : ежемесячный научно-практический журнал для специалистов библиотечно-информационной и смежных отраслей. – 2011. – N 7. – С. 35-45.
4. Зарванська І. Концептуальна модель каталогізації як засіб забезпечення доступу до бібліографічних ресурсів / І. Зарванська // Бібліотечний вісник : науково-теоретичний та практичний журнал. – 2013. – № 5. – С. 10-15.
5. Стрішенець, Н. В. Міжнародний стандарт каталогізації «Опис та доступ до ресурсу» (Resource Description and Access) та перспективи його впровадження в Україні / Н. Стрішенець // V Львівський бібліотечний форум «Бібліотека – відкритий світ» : збірник матеріалів // Укр. бібл. асоц. ; редкол. : В. С. Пашкова, В. В. Загуменна, І. О. Шевченко, Я. Є. Сошинська, О. В. Васильєв. – Електрон. вид. – Київ : УБА, 2014. – С. 87–93.

УДК 004.45:004.738.5:[026:61](477)

Бруй Оксана Миколаївна,

Смольянова Юлія Геннадіївна

Національна наукова медична бібліотека України, Київ, Україна

СТВОРЕННЯ НОВОЇ ВЕРСІЇ ВЕБ-САЙТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ МЕДИЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВМІСТОМ JOOMLA

У статті представлено структуру, сервіси та основні етапи роботи над оновленням та подальшим розвитком веб-сайту Національної наукової медичної бібліотеки України на основі системи управління вмістом Joomla.

Ключові слова: веб-сайт бібліотеки, Національна наукова медична бібліотека України, система управління вмістом, library web-site, National Scientific Medical Library of Ukraine, content management system, CMS, Joomla.

Перший веб-сайт Національної наукової медичної бібліотеки України (ННМБУ) було розроблено у 2002 році. Він був повністю (включно з дизайном) розроблений працівниками бібліотеки. Редагувати, змінювати структуру, розміщувати нову інформацію на веб-сайт та здійснювати будь-які інші зміни міг лише відповідальний працівник Відділу наукових інформаційних технологій, який володів навичками програмування.

У вересні 2013 року було прийнято рішення про оновлення веб-сайту на основі системи управління вмістом (CMS), що дозволило б значно спростити як процес конструювання веб-сайту, так і розміщення інформації на веб-сайт працівниками бібліотеки без спеціальних знань. У жовтні 2013 року було створено робочу групу для вивчення цього питання та визначення технічного завдання і структури нового веб-сайту. Для нового веб-сайту було обрано CMS Joomla; дизайн та розробку було замовлено комерційній компанії ServanTek Україна. Робота над основною українською версією веб-сайту проводилась розробниками у тісній співпраці з бібліотекою із грудня 2013 року до квітня 2014 року. У травні та червні працівники бібліотеки самостійно працювали над наповненням української, російської та англійської версії веб-сайту, лише час від часу звертаючись за консультаціями до розробників. 1 липня 2014 року було запущено новий веб-сайт Національної наукової медичної бібліотеки України – <http://library.gov.ua/>.

Систему управління вмістом Joomla для розробки нового веб-сайту бібліотеки було обрано з огляду на ряд її особливостей та переваг:

- Joomla – безкоштовна система, що дозволило бібліотеці не мати фінансових витрат на придбання програмного забезпечення.
- Joomla – система з відкритим кодом, і коди доступні не лише для перегляду, а й для редагування. Це в подальшому дозволить, за потреби, вносити необхідні зміни.
- Легка та необмежена можливість розширювати систему. Існує велика кількість та постійно з'являються нові різноманітні модулі та компоненти для Joomla, які можна буде залучити до розвитку сайту.
- Висока стабільність та стійкість відносно спроб зламати сайт.
- Можливість легко змінити дизайн, якщо це буде необхідно.
- Зручна адміністративна панель, яка надає повний контроль над вмістом веб-сайту, а також над функціонуванням його компонентів та модулів. При чому управляти сайтом може працівник (і саме так є у нашому випадку), який не володіє спеціальними знаннями з програмування.
- Зручний візуальний редактор статей.
- Можливість редагувати статті із веб-інтерфейсу сайту, а не з його адміністративної частини.

- Чітка і зрозуміла ієрархічна побудова вмісту сайту.
- Можливість створювати необмежену кількість розділів, категорій та ін.

Працюючи над технічним завданням та розробкою веб-сайту, ми намагалися підійти до цього з позиції користувачів і ставили собі за мету зробити сайт інформативним, актуальним, сучасним, зручним та привабливим.

Нами було визначено призначення, завдання та цільову аудиторію нашого сайту.

Призначення сайту – бути ефективним каналом зовнішньої комунікації між ННМБУ та дійсними і потенційними користувачами, партнерами та благодійниками бібліотеки.

Завдання сайту:

- Створення позитивного іміджу ННМБУ як сучасної бібліотеки.
- Надання достовірної та актуальної інформації про бібліотеку, її ресурси та послуги.
- Надання доступу до основних ресурсів бібліотеки: друкованих – через е-каталог, електронних – через відповідні сторінки на сайті.
- Організація онлайн-сервісів: онлайн-довідка, он-лайн форми замовлення, зворотній зв'язок та ін.
- Залучення нових користувачів до бібліотеки.
- Залучення нових благодійників.

Цільова аудиторія веб-сайту:

- Дійсні та потенційні користувачі бібліотеки: практикуючі лікарі, науковці, викладачі, студенти.
- Бібліотекарі медичних та інших бібліотек України, бібліотек світу.
- Дійсні та потенційні партнери: організації з України та світу, з якими бібліотека має спільні проекти, які зацікавлені у партнерстві з бібліотекою та в яких зацікавлена бібліотека.
- Дійсні та потенційні благодійники бібліотеки.
- Органи влади: МОЗ України та ін.

Серед **основних особливостей нашого веб-сайту** можна виділити наступні: трьохмовний інтерфейс, доступ до кінцевої інформації у два кліки, максимальна візуалізація, інтерактивність, актуальність, опція збільшення шрифтів, опції поширення інформації, найпотрібніше для користувача доступно у будь-який момент.

Трьохмовний інтерфейс. Веб-сайт підтримується українською, англійською та російською мовами. Структура веб-сайту є ідентичною в усіх трьох версіях. Наразі в англійській версії змістова частина окремих сторінок є скороченою, продовжується робота над розширеним їх перекладом. Новини бібліотеки також подаються трьома мовами.

Доступ до кінцевої інформації у два кліки. Розробляючи структуру веб-сайту, ми керувалися принципом, що кінцева інформація для користувача на веб-сайті має бути доступна не більше, ніж за два кліки. І у більшості випадків нам це вдалося.

Максимальна візуалізація. Кожна сторінка веб-сайту має супроводжуватися відповідними тематичними зображеннями. Наразі ця робота ще продовжується. Також на сайті є декілька сторінок та модулів, основним вмістом яких є зображення та відео. Це модулі «Нові надходження», «Фотогалерея», «Відео про нас»; сторінка «Віртуальні виставки».

Інтерактивність. Зворотний зв'язок з користувачами на сайті реалізовано через форму зворотного зв'язку. Нами також застосовуються форми онлайнного замовлення для деяких послуг. У планах – підключення модуля форуму для мережі медичних бібліотек України, який зараз реалізовано як окремий проект. На веб-сайті запроваджено новий сервіс – онлайнкову довідку, яку організовано на основі програмного забезпечення Jivosite. Будь-хто може скористатися цим сервісом, задати запитання та отримати на нього відповідь у режимі чату (в робочі години бібліотеки), або надіслати своє запитання у режимі оффлайн (в неробочі години бібліотеки) та отримати на нього відповідь наступного дня електронною поштою.

Актуальність. Вся інформація, представлена на сайті, є достовірною та актуальною. Зміни у вмісті проводяться одразу ж як відбуваються зміни в процедурах та регламентах або з'являється нова інформація за визначеними напрямками, представленими на веб-сайті. Нами визначено, що оновлення вмісту має відбуватися за потребою, але не рідше одного разу на рік. Особливу увагу ми приділяємо новинам. Анонси подій та заходів представляються не пізніше 2-х днів до проведення заходу, новини про події та заходи – не пізніше 2-х днів після того як вони відбулися.

Опція збільшення шрифтів. Для людей із слабким зором на веб-сайті реалізовано опцію збільшення шрифтів, яка доступна на кожній сторінці сайту.

Опції поширення інформації. Користувачі мають змогу інформацію з будь-якої сторінки роздрукувати, переслати електронною поштою або поширити в основних соціальних мережах.

Найпотрібніше для користувача доступне у будь-який момент. Веб-сайт розділено на чотири частини, три з яких постійно присутні та доступні з будь-якої сторінки веб-сайту. На них ми розмістили основну інформацію, до якої користувач може звернутися у будь-який момент знаходження на веб-сайті. Розглянемо детальніше кожну із цих частин.

Хедер – верхня область веб-сайту, присутня на всіх його сторінках. Хедер розділено на декілька частин. У верхній частині хедера присутні: логотип бібліотеки, її назва, девіз

бібліотеки «Нести світло знань в ім'я здоров'я народу», перехід на різні мовні версії сайту, реєстрація на сайті, основна контактна інформація бібліотеки. Середня і основна частина хедера – головне меню веб-сайту (*детальніше описано в Головне меню*). Нижня частина хедера – це слайдер із декількох фото, які послідовно змінюються. На слайдері також розміщено **блок пошуку**, який дає змогу користувачам у будь-який час, незалежно від того, на якій сторінці веб-сайту вони знаходяться, здійснювати пошук по самому сайту або в електронному каталозі бібліотеки. У цій частині також передбачено місце для короткого важливого повідомлення (1 речення) з переходом на розширену версію статті.

Футер – нижня область веб-сайту, присутня на всіх його сторінках, яку також розділено на три частини: швидкі посилання (популярні статті веб-сайту); мапа сайту та зворотній зв'язок (де розміщено структуровану контактну інформацію про бібліотеку, карту із позначенням місця знаходження бібліотеки та форму зворотного зв'язку, через яку будь-хто може написати повідомлення до бібліотеки); копірайт та інформація про розробників веб-сайту, коротка контактна інформація бібліотеки та кнопка «Підтримати бібліотеку», через яку можна потрапити на сторінку та ознайомитися із тим, як зробити власний внесок у розбудову бібліотеки.

Допоміжна колонка сайту – вузла частина веб-сайту, розміщена з правого боку та присутня на всіх його сторінках. Цю частину сайту розділено на чотири частини: кнопки соціальних мереж бібліотеки, режим роботи бібліотеки, новини та корисна інформація.

Основна змістовна частина веб-сайту – розміщується по центру і змінюється на кожній сторінці, відповідно до головного меню та окремих модулів веб-сайту.

Головна сторінка. На головній сторінці ми розмістили, на наш погляд, найважливіші для користувача розділи: коротка основна інформація про бібліотеку, віртуальні виставки нових надходжень до бібліотеки за 25 тематичними категоріями та часті запитання користувачів.

Головне меню. Ми визначили сім основних розділів веб-сайту та набір підрозділів і сторінок кожного розділу.

У розділі «Фонди та колекції» представлено основну описову інформацію про фонд бібліотеки назагал та про окремі його частини, а також про пошуковий апарат бібліотеки (систему каталогів), за допомогою якого можна скористатися необхідними виданнями.

Розділ «Електронні ресурси». Тут користувачам надаються у доступ бази даного електронного каталогу бібліотеки і зовнішні електронні ресурси – передплачені та відкритого доступу. У найближчі два роки до розділу будуть додані «Е-архів» та «Електронна бібліотека».

У розділі «Послуги та сервіси» на окремих сторінках представлено детальну інформацію про послуги бібліотеки, включно із можливістю онлайнного замовлення через спеціальні форми, якщо це передбачено регламентом надання відповідної послуги.

У розділі «Наукова діяльність» розміщено інформацію про наукові заходи як організовані бібліотекою, так і ті, у яких брали участь працівники бібліотеки. А також переліки видань бібліотеки та публікацій працівників бібліотеки. На цих сторінках є можливість завантажити презентації виступів на конференціях, семінарах та інших заходах, повні тексти деяких видань та публікацій. Наразі доступ до повних текстів надається лише за останній рік. Надалі ми плануємо розширювати цю можливість, паралельно представляючи видання та публікації бібліотеки через відкритий електронний архів, створення якого заплановано до кінця 2015 року.

Розділ «Методичний центр» орієнтований на працівників медичних бібліотек та їхні потреби, оскільки Національна наукова медична бібліотека є методичним центром мережі медичних бібліотек, яка (станом на 1.01.2014 р.) об'єднує 816 бібліотек. Зараз у цьому розділі представлено бібліотеки мережі з контактною інформацією, посилання на форум медичних бібліотек та інформація до атестації працівників медичних бібліотек. Надалі ми плануємо активно розвивати саме цей розділ сайту та представляти на ньому методичні матеріали і рекомендації, інформацію про законодавство у галузі бібліотечно-інформаційної справи та ін.

Розділ «Партнерство». Оскільки бібліотека проводить активну проектну діяльність у партнерстві з іншими інформаційними установами та бібліотеками України та світу, то для нас було важливо представити та привернути увагу до цього напрямку діяльності бібліотеки. У розділі представлено інформацію про членство бібліотеки у професійних організаціях, окремі проекти (з корпоративної каталогізації та створення Центру польської медичної книги), інформація про наших міжнародних партнерів, а також про благодійників, які зробили внесок у розвиток нашої бібліотеки.

У розділі «Про бібліотеку» представлено інформацію про місію, історію, структуру, контакти бібліотеки. Також тут є підрозділ «Фотогалерея», «Відео про бібліотеку», «Публікації про бібліотеку» та «Правила користування бібліотекою». Це презентаційний розділ, через який ми формуємо основне уявлення про бібліотеку.

При розробці нашого веб-сайту ми свідомо відмовилися від розміщення зовнішнього лічильника відвідувань, а для збору та аналізу статистичних даних із використання сайту користуємось сервісом Google Analytics.

У 2014 році веб-сайт Національної наукової медичної бібліотеки України брав участь у конкурсі Української бібліотечної асоціації на кращий веб-сайт бібліотеки та став

абсолютним переможцем за кількістю набраних балів серед 25 номінантів. Ми вдячні колегам за визнання та намагатимемося втримати планку.

Робоча група з розвитку веб-сайту та методична рада бібліотеки обговорили та затвердили шляхи подальшого розвитку веб-сайту. Це зафіксовано у регламентуючих документах: Паспорт веб-сайту Національної наукової медичної бібліотеки України, Положення про веб-сайт Національної наукової медичної бібліотеки України, Інструкція із розміщення та внесення змін у інформацію на веб-сайті Національної наукової медичної бібліотеки України.

Висновок

Веб-сайт Національної наукової медичної бібліотеки України розглядається нами як один із основних засобів системи зовнішньої комунікації бібліотеки та створення її позитивного іміджу. Основним нашим завданням на сьогодні є: підтримувати актуальність веб-сайту, здійснювати активний розвиток нових сторінок, компонентів і модулів та залучити до створення контенту і наповнення веб-сайту працівників із різних підрозділів бібліотеки.

Джерела:

1. Joomla Україна [Електронний ресурс] : [веб-сайт] . – Назва з екрану. – Спосіб доступу: <http://joomla-ua.org/>.
2. Моисеева, Н. Ю. Веб-сайты библиотек вузов : опыт создания и возможности // Библиотека высшей школы на новом этапе развития социальных коммуникаций : материалы междунар. науч.-практ. конф., 24-25 окт. 2013 г. / М-во образования и науки Украины, Днепропетр. нац. ун-т ж.-д. трансп. им. акад. В. Лазаряна. - Днепропетровск, 2013. – С. 127-130.
3. Опарина, О. Д. Веб-сайт в библиотечной технологии / Опарина О. Д., Охезина Е. А. // Научные и технические библиотеки. – 2004. – № 7. – С. 41 – 46.